

Θεσσαλονίκη, 20.9.2023
Αριθμ. Πρωτ.: 24118

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ &
Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ταχυδρομική Κατσιμίδα 74Α
Διεύθυνση: 546 38 Θεσσαλονίκη
Πληροφορίες: Σ. Καρολίδου
Τηλέφωνο: 2310 954157
Ηλεκτρ. ταχυδρ.: se@dipe-a.thess.sch.gr

Ηλεκτρ. Ταχυδρ. [symkeae-peathess2@dipe-](mailto:symkeae-peathess2@dipe-a.thess.sch.gr)
Συμβούλου ΕΑΕΕ: a.thess.sch.gr

ΠΡΟΣ: Σχολικές Μονάδες Γενικής και
Ειδικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας και
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Ανατολικής Θεσσαλονίκης και
Κιλκίς
[δια των αντίστοιχων ΔΙΠΕ και
ΔΙΔΕ]
**Παιδαγωγικής και Επιστημονικής
Ευθύνης Σ.Ε.Α.Ε.Ε Σωτηρίας
Καρολίδου**

ΚΟΙΝ.: [1] Περιφερειακή Δ/νση Π.Ε. &
Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας
[2] ΔΙΔΕ Ανατολικής
Θεσσαλονίκης-Υπόψη Δ/ντριας
Εκπ/σης
[3] ΔΙΔΕ Κιλκίς-Υπόψη Δ/ντριας
Εκπ/σης
[4] ΔΙΠΕ Κιλκίς-Υπόψη Δ/ντή
Εκπ/σης
[5] 1^ο ΚΕΔΑΣΥ Α' Θεσσαλονίκης
[6] 2^ο ΚΕΔΑΣΥ Α' Θεσσαλονίκης
[7] ΚΕΔΑΣΥ Κιλκίς

Θέμα: «Οργάνωση και Λειτουργία των Τμημάτων Ένταξης στις Σχολικές Μονάδες
Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2023-2024»

Σχετ.: (α) Υ.Α. Αριθμ. Φ.351.1/295/88482/Ε3/ΦΕΚ 5013/9.8.2023 «Τροποποίηση της υπό στοιχεία
Φ.351.1/150/33121/Ε3/22.3.2023 απόφασης: «Κατανομή στις θέσεις των Συμβούλων Εκπαίδευσης της
επιστημονικής ευθύνης του συνόλου ή ενοτήτων σχολικών μονάδων μίας ή περισσότερων Διευθύνσεων
Εκπαίδευσης» (Β' 1964)»
(β) Απόφαση με αρ. Πρωτ.: 16743/28.8.2023 της Περ/κής Δ/νσης Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης Κ.
Μακεδονίας με θέμα: «Τροποποίηση της με αριθμ. Πρωτ. 11445/24.5.2023 Απόφασης με θέμα: 'Ανάθεση
παιδαγωγικής ευθύνης σχολικών μονάδων σε Συμβούλους Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπ/σης με
έδρα τη Δ/νση Π.Ε. Ανατολικής Θεσσαλονίκης»
(γ) Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ με Αριθμ. πρωτ. Φ.6/ 48378 /Δ1/28-4-2023 «Ενέργειες προγραμματισμού του
εκπαιδευτικού έργου των Δημοτικών Σχολείων για το σχολικό έτος 2023-2024-Προγραμματισμός
λειτουργίας Ολοήμερου Προγράμματος και Αναβαθμισμένου Προγράμματος Ολοήμερου Δημοτικού
Σχολείου-Αήξη διδασκαλίας μαθημάτων σχολικού έτους 2022-2023» [5. Αντισταθμιστικοί-Υποστηρικτικοί
Θεσμοί]
(δ) Αρ. Πρωτ.: 14051/23.5.2023 «Ενδοσχολικές και Προαγωγικές Εξετάσεις 2022-2023 μαθητών/τριών
με Αναπηρία ή και Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες/Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία» (Δ/νση Α' θμιας Εκπ/σης
Ανατολικής Θεσ/νίκης -Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης Σ. Καρολίδου)
(ε) Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021 «Ενιαίος κανονισμός λειτουργίας των Σχολικών Δικτύων
Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) και των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) των
σχολικών μονάδων της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και καθορισμός των ιδιαίτερων
καθηκόντων των μελών αυτών»

(στ) Ν.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 10, παρ. 3/άρθρο 17, παρ.1, περ. γ/άρθρο 17, παρ. 3, περ. β & παρ. 5, περ. β, δ & παρ.6 & παρ. 12/άρθρο 53, παρ. 5, άρθρο 54, παρ. 5 «Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις»
(ζ) Εγκύκλιος 48132/Δ3/27-04-2021 «Υποβολή προτάσεων για ίδρυση Τμημάτων Ένταξης (Τ.Ε.) σε δημόσιες σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Γενικής και Επαγγελματικής Κατεύθυνσης»
(η) Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019. Τροποποίηση της Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007
(θ) Ν. 4547/ΦΕΚ 102/12.6.2018, άρθρο 7 & άρθρο 51 «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»
(ι) Ν. 4368/ΦΕΚ 21/21-2-2016, άρθρο 82, παρ.5 «Ρυθμίσεις θεμάτων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης»
(ια) Υ.Α. 17812/Γ6/ΦΕΚ 315/Β/12-2-2014, άρθρο 4 «Νόμιμη σύσταση των ΕΔΕΑΥ και καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων των μελών και συντονιστών αυτών»
(ιβ) Ν. 4115/2013/ΦΕΚ 24/Α/30-1-2013, άρθρο 39, παρ. 4 «Θέματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»
(ιγ) Ν. 4186/ΦΕΚ 193/ 17-09-2013, άρθρο 28, παρ. 14, 15, 17, 18 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις»
(ιδ) Ν. 3699/ΦΕΚ Α 199/2.10.2008 «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»
(ιε) Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007 «Καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων. α) Του εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (ΣΜΕΑ) της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης), και σε προγράμματα ειδικής αγωγής (παράλληλη στήριξη και παροχή διδασκαλίας στο σπίτι). ...»
(ιστ) Εγκύκλιος Γ6/15894/14-02-2006 ΥΠ.Ε.Π.Θ. «Φάκελοι Ατομικών Στοιχείων»
(ιζ) Υ.Α. Γ6/102357/01-10-2002 ΥΠ.Ε.Π.Θ. ΦΕΚ 1319/τ. Β' «Ένταξη, φοίτηση και αποφοίτηση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε όλους τους τύπους των σχολείων Ειδικής Αγωγής και τα Τμήματα Ένταξης»

Στο πλαίσιο της συνεργασίας μας και με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς 2023-2024, παρατίθενται θέματα που αφορούν στην *Οργάνωση και Λειτουργία των Τμημάτων Ένταξης στις Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2023-2024*. Συγκεκριμένα:

1. Προϋποθέσεις ίδρυσης Τμημάτων Ένταξης [[Εγκύκλιος 48132/Δ3/27-04-2021](#)]

- Για την ίδρυση Τ.Ε. απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχουν κατ' ελάχιστον τρεις (3) μαθητές και σχετική πρόταση από διαγνωστική υπηρεσία. Σε περιπτώσεις συστεγαζόμενων ή γειτονικών σχολικών μονάδων, τα Τ.Ε. συνενώνονται μέχρι του μέγιστου αριθμού δώδεκα (12) μαθητών ανά Τ.Ε. ([Ν.3699/2008, άρ. 6, παρ. 1, περ. γ, υποπερ. αα](#))
- Τα ΚΕΔΔΥ (ΚΕΔΑΣΥ) έχουν την **αποκλειστική αρμοδιότητα** αναφορικά με την κατάταξη, εγγραφή, μετεγγραφή και φοίτηση στην κατάλληλη σχολική μονάδα ΕΑΕ, καθώς και για το **κατάλληλο πλαίσιο υποστήριξης στο γενικό σχολείο...** ([Ν. 4186/ΦΕΚ 193/ 17-09-2013, άρθρο 28, παρ. 14](#))
- **Αρμοδιότητα των ΚΕΣΥ (ΚΕΔΑΣΥ)** είναι η διερεύνηση και η εισήγηση για ζητήματα που αφορούν την εγγραφή, την κατάταξη και τη φοίτηση των μαθητών σε κατάλληλο σχολικό πλαίσιο ([Ν. 4547/ ΦΕΚ 102/12.6.2018, άρθρο 7, παρ. 2, περ. α, υποπερ. γγ.ααα](#))
- Σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργεί Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης (Ε.Δ.Ε.Α.). **Εάν υφίσταται διάσταση** μεταξύ της αξιολογικής

έκθεσης του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και της αντίστοιχης γνωμάτευσης Κο.Κ.ε.Ψ.Υ.ΠΕ. ή Κέντρου Ψυχικής Υγείας ή εάν υφίσταται διαφωνία των γονέων ή κηδεμόνων του μαθητή με την αξιολογική έκθεση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., οι γονείς ή κηδεμόνες δύνανται να προσφύγουν στην Ε.Δ.Ε.Α. εντός τριάντα (30) ημερών από τη λήψη της αξιολογικής έκθεσης του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ... ([N.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 54, παρ. 5](#))

2. Μαθητές/τριες που υποστηρίζονται/μπορούν να υποστηριχθούν στο Τμήμα Ένταξης (Τ.Ε.)

- **Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.** Στην κατηγορία μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν εμπίπτουν οι μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση που συνδέεται αιτιωδώς με εξωγενείς παράγοντες, όπως γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. ([N. 3699/2008, άρθρο 3](#))

- **Χρειάζεται:** (α) Γνωμάτευση και (β) Υπεύθυνη Δήλωση Γονέα/Κηδεμόνα

- **Όταν δεν υπάρχει γνωμάτευση χρειάζεται:** (α) Εισήγηση της ΕΔΥ, (β) Βραχυχρόνιο Πρόγραμμα Παρέμβασης (ΒΠΠ) (που έχει εφαρμοστεί μετά από εισήγηση της ΕΔΥ για προτεινόμενη παραπομπή), (γ) Υπεύθυνη Δήλωση Γονέα/Κηδεμόνα και (δ) γνώμη του Συμβούλου Εκπαίδευσης Ε.Α.Ε., ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας για την ενταξιακή εκπαίδευση ...και μέχρι την έκδοση της αξιολογικής έκθεσης από το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., ... ([N.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 53, παρ. 5](#))

- Στις σχολικές μονάδες, στις οποίες δεν λειτουργεί Ε.Δ.Υ., ως υπεύθυνος επικοινωνίας με το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ορίζεται ο/η Διευθυντής/τρια της σχολικής μονάδας, συνεπικουρούμενος/η από εκπαιδευτικό του Τ.Ε. ή άλλον εκπαιδευτικό με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. ή εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης συνεκπαίδευσης ή μέλος του Ε.Ε.Π. των κλάδων ΠΕ23 ή ΠΕ30 ή τον σύμβουλο σχολικής ζωής της σχολικής μονάδας. Ο υπεύθυνος επικοινωνίας έχει την ευθύνη για τον συντονισμό των αιτημάτων προς το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και τη συνολική συνεργασία με αυτό ([N. 4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 17, παρ. 12](#))

- Μαθητές τμημάτων Ένταξης:

(α) ανήκουν στο δυναμολόγιο του κλασσικού τμήματος

(β) Υποστηρίζονται με δύο (2) διαφορετικούς τύπους προγραμμάτων ([N. 3699/ΦΕΚ Α 199/2.10.2008, άρθρο 6, παρ. 1, περ. γ](#)):

(1) (αα) **Κοινό και εξειδικευμένο πρόγραμμα**, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ (ΚΕΔΑΣΥ) για τους μαθητές με ηπιότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, το οποίο για κάθε μαθητή δεν θα υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως.

Ο εκπαιδευτικός του ΤΕ υποστηρίζει τους μαθητές εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, με στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, καθώς και την κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, με απώτερο στόχο τη δυνατότητα μελλοντικής υποστήριξης αυτών εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους.

(2) (ββ) **Εξειδικευμένο ομαδικό ή εξατομικευμένο πρόγραμμα διευρυνμένου ωραρίου**, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ (ΚΕΔΑΣΥ), για τους μαθητές με σοβαρότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίες δεν καλύπτονται από αντίστοιχες με το είδος και το βαθμό αυτοτελείς Σχολικές μονάδες.

(γ) **Εξετάζονται** ταυτόχρονα με τους/τις μαθητές/τριες της τάξης στην οποία ανήκουν και στα ίδια θέματα (Προφορικές ή γραπτές εξετάσεις) ([Υ.Α. 28722/Γ2/12-03-2010/ ΦΕΚ 276/16-3-2010](#)). Ωστόσο, το ΚΕΔΑΣΥ έχει την (1) **κατ' αποκλειστικότητα** σύνταξη αξιολογικής έκθεσης ... για τις ειδικές ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή εύλογες προσαρμογές, όπως η παροχή περισσότερου χρόνου, η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών, η παροχή δια ζώσης διευκόλυνσης και η παροχή των θεμάτων σε προσβάσιμη μορφή, ανάλογα με το είδος αναπηρίας ή τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τους περιορισμούς που συνεπάγονται, για την απρόσκοπτη συμμετοχή και (2) την **κατ' αποκλειστικότητα** λήψη της απόφασης για αντικατάσταση των γραπτών δοκιμασιών, ..., με προφορικές ή άλλης μορφής, ως προς τον τρόπο διατύπωσης και το μορφότυπο των θεμάτων, ... ([Ν.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 11, παρ. 3](#)).

(δ) Την ευθύνη της εκπαίδευσης του μαθητή που φοιτά στα Τμήματα Ένταξης έχουν από κοινού ο εκπαιδευτικός του Τμήματος Ένταξης και ο εκπαιδευτικός της συνήθους σχολικής τάξης φοίτησης του μαθητή. Οι δύο εκπαιδευτικοί συνεργάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα για την παρακολούθηση του προγράμματος του μαθητή, για τις σχετικές προσαρμογές και τροποποιήσεις τις διδασκαλίας, καθώς και για την αξιολόγηση της προόδου του ([Υ.Α. 102357/Γ6/ΦΕΚ 1319/Β/10-10-2002](#)).

(ε) Κατά τις **ολιγόλεπτες, ωριαίες δοκιμασίες** και τις **προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις**, οι μαθητές του άρθρου αυτού εξετάζονται (προφορικά ή γραπτά):

(α) από τον/την οικείο/α καθηγητή/τρια

(β) ταυτόχρονα με τους/τις μαθητές/τριες της τάξης στην οποία ανήκουν και

(γ) στα ίδια θέματα ([Υ.Α. 28722/Γ2/12-03-2010/ ΦΕΚ 276/16-3-2010](#)).

(ζ) Οι **γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις** διενεργούνται με την ευθύνη του/της Διευθυντή/τριας και του Συλλόγου διδασκόντων σε κάθε Γυμνάσιο. ([ΠΔ 126/ΦΕΚ Α'211/11.11.2016](#))

(η) **Τεχνικές αξιολόγησης μαθητών/τριών:** Στις τεχνικές αξιολόγησης περιλαμβάνονται οι *γραπτές ή προφορικές εξετάσεις με ερωτήσεις κλειστού ή ανοιχτού τύπου, ο ημιδομημένος δυναμικός διάλογος μεταξύ των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία, οι συνθετικές δημιουργικές-διερευνητικές εργασίες (σχέδια εργασίας), η συστηματική παρατήρηση, ο φάκελος εργασιών/δελτίο του μαθητή, η αυτοαξιολόγηση του μαθητή ή η αξιολόγηση από τους συμμαθητές του, ο συνδυασμός διαφορετικών τεχνικών (π.χ. τεστ και προφορική εξέταση)* κ.λπ. ([Υ.Α. 21072α/Γ2/2003/ΦΕΚ 303/Β/13-3-2003](#)) & ([ΠΔ 126/ΦΕΚ Α'211/11.11.2016](#))

3. **Εκπαιδευτικοί των Τμημάτων Ένταξης (Τ.Ε.)** ([Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019](#).

Τροποποίηση της [Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))

- **Αξιολογούν τους μαθητές για τη διερεύνηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών** με βάση τις προτάσεις οι οποίες έχουν υποβληθεί στο σύλλογο διδασκόντων από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς των τάξεων.
- **Ενημερώνουν**, σε συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου, τους **γονείς και κηδεμόνες** του μαθητή σχετικά με τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες να γίνουν για να φοιτήσει στο Τ.Ε..
- **Συνεργάζονται με τον εκπαιδευτικό της τάξης**, ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του κοινού και του εξειδικευμένου προγράμματος ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησης του (π.χ. συνδιδασκαλία). Στόχος παραμένει η πλήρης ένταξη στο σχολικό περιβάλλον.

Η συνεργασία αφορά:

(α) στις **διδασκτικές πρακτικές** (τροποποίηση, προσαρμογή, εξατομίκευση, διαφοροποίηση της διδασκαλίας και του διδακτικού αντικειμένου),

(β) στην από κοινού **χρήση**, από τον εκπαιδευτικό του Τ.Ε. και της τάξης φοίτησης, της **ίδιας ορολογίας** κατά τη διδασκαλία των διδακτικών αντικειμένων, ώστε να μην δημιουργούνται επιπρόσθετες δυσκολίες στην αποτελεσματική υποστήριξη των μαθητών/τριών του Τ.Ε.,

(γ) στον **τρόπο αξιολόγησης των μαθητών/τριών του Τ.Ε.** (ανταλλαγή και από κοινού επιμέλεια εκπαιδευτικού υλικού/τεστ/διαγωνισμάτων, επεξεργασία θεμάτων κλιμακούμενης δυσκολίας με ερωτήσεις κλειστού τύπου κ.ά.).

Επιμορφωτικό Υλικό

[Συνεργατικές Πρακτικές: Συνεργασία μεταξύ Γενικών και Ειδικών Παιδαγωγών](#)

- **Ενισχύουν** τη γενικότερη προσαρμογή των μαθητών του Τ.Ε. στο κοινό σχολικό περιβάλλον, με τη συμμετοχή τους σε ομάδες εργασίας, παιχνιδιών και άλλων δραστηριοτήτων της σχολικής ζωής.
- **Μερμούν** για την **τακτική ενημέρωση του ατομικού φακέλου του κάθε μαθητή**, ο οποίος φυλάσσεται σε ασφαλή χώρο με ευθύνη του διευθυντή του σχολείου.
- **Πληροφορούν** και **συμβουλεύουν** τα μέλη της σχολικής κοινότητας για θέματα ειδικής αγωγής και **συνεργάζονται** με τους Συμβούλους Εκπαίδευσης της περιφέρειάς τους και με το προσωπικό του οικείου ΚΔΑΥ (ΚΕΔΑΣΥ).

4. **Ατομικοί Φάκελοι μαθητών/τριών, που υποστηρίζονται από εκπαιδευτικό Τ.Ε. ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))**

Περιεχόμενο Ατομικού Φακέλου

(α) *συνοπτικό οικογενειακό και κοινωνικό ιστορικό του μαθητή ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))*

(β) *γνωματεύσεις και αξιολογήσεις που αφορούν στις εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες του μαθητή ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))*

(γ) *εισηγήσεις για την κατάρτιση του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))*

(δ) *το ατομικό Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.), λαμβάνοντας υπόψη τους βασικούς άξονες αξιολόγησης και τις υποδείξεις του Κ.Ε.Δ.Α.Σ.Υ., που πιθανόν προέκυψαν από τη συνεργασία τους (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ. δ)*

(ε) *Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστηρικτικών δραστηριοτήτων του/της μαθητή/τριας που συντάζαν σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/η εκπαιδευτικό του τμήματος και τους/τις εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο τμήμα ([Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019, παρ. 5](#))*

(στ) *Αντίγραφα ενδεικτικού υλικού (π.χ. φωτοτυπίες ενδεικτικών εργασιών του/της μαθητή/τριας με εκπαιδευτικά σχόλια, ανά τακτά χρονικά διαστήματα).*

(ζ) *Υλικό που ο/η εκπαιδευτικός του Τ.Ε. κρίνει ότι μπορεί να συμπεριληφθεί στον ατομικό φάκελο του/της μαθητή/τριας*

- **Φάκελοι Ατομικών Στοιχείων ([Γ6/15894/14-02-2006 ΥΠ.Ε.Π.Θ.](#)):** Για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και των προσωπικών του δεδομένων, οι ατομικοί φάκελοι των μαθητών των τμημάτων ένταξης (ΤΕ), οι οποίοι περιέχουν κοινωνικά ιστορικά , γνωματεύσεις, αξιολογήσεις , εκθέσεις τα οποία στοιχεία χαρακτηρίζονται απόρρητα, **φυλάσσονται σε ασφαλή χώρο από τον/τη διευθυντή/τρια του σχολείου. Εκθέσεις προς τους γονείς/κηδεμόνες δεν αποστέλλονται παρά μόνον μετά από αίτηση τους και διαβιβάζονται μέσω του διευθυντή του σχολείου.**

- Οι διευθυντές των σχολείων στα οποία λειτουργούν Τ.Ε. ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))
- Φροντίζουν για τον εξοπλισμό και την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των Τ.Ε.
- Μεριμνούν για την απρόσκοπτη λειτουργία των Τ.Ε.
- **Αρχείο Ατομικών φακέλων και πράξεων της Ε.Δ.Υ:** Η διακίνηση των εγγράφων αυτών από τη σχολική μονάδα γίνεται, κατόπιν αιτήματος ή έγγραφης συναίνεσης των γονέων ή κηδεμόνων του μαθητή μόνο υπηρεσιακά και με εμπιστευτικό πρωτόκολλο. ([Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 8, παρ. 2](#))

5. Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.)

(α) Σκοπός των Σχολικών Δικτύων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) είναι ειδικότερα:

.... η υποστήριξη του έργου των Τμημάτων Ένταξης, της παράλληλης στήριξης - συνεκπαίδευσης και των μαθητών στους οποίους εφαρμόζεται κατ' οίκον διδασκαλία και όπου απαιτείται ειδική αγωγή και εκπαίδευση ([Υ.Α.134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021](#))

(β) η Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) ασκεί, σε συνεργασία με το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., ιδίως τις εξής αρμοδιότητες ([Ν.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 17, παρ. 5](#)) & ([Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 3](#))

- Διαμορφώνει πρόγραμμα διαφοροποιημένης ή εξατομικευμένης διδασκαλίας για μαθητές με διαπιστωμένη δυσκολία μάθησης και συμπεριφοράς, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης, στην οποία φοιτούν (Ν. 4823/21, άρ. 17, παρ. 5, περ. β)

- Έχει την ευθύνη για τη σύνταξη και υλοποίηση βραχυχρόνιου προγράμματος παρέμβασης, εισηγείται και παρακολουθεί την εφαρμογή του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες της σχολικής μονάδας, τους βασικούς άξονες του οποίου εξειδικεύει σε συγκεκριμένους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, υποστηρίζει και παρακολουθεί την εκπαιδευτική και ψυχοκοινωνική πορεία των μαθητών και (Ν. 4823/21, άρ. 17, παρ. 5, περ. ε)

- Έχει την ευθύνη για την εισήγηση και τη διαμόρφωση εξατομικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης και διεπιστημονικής υποστήριξης για τους μαθητές με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες της σχολικής μονάδας, το οποίο επικαιροποιείται ανά τρίμηνο, σε συνεργασία με τους γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή ή και τον ίδιο τον μαθητή, όπου αυτό καθίσταται δυνατόν, το οποίο εξειδικεύει σε συγκεκριμένους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους ([Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 3, παρ. 1, περ. δ](#)).

- Κατάρτιση του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης και Διεπιστημονικής Υποστήριξης ([Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 9](#))

Το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης και διεπιστημονικής υποστήριξης καταρτίζεται από την Ε.Δ.Υ. υπογράφεται από όλα τα μέλη της Ε.Δ.Υ., τους συμμετέχοντες στη διδασκαλία και υποστήριξη του μαθητή εκπαιδευτικούς και μέλη του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού της σχολικής μονάδας, τους γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή ή από τον ίδιο τον μαθητή, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και σφραγίζεται από το Διευθυντή/ Προϊστάμενο της σχολικής μονάδας και πρόεδρο της Ε.Δ.Υ.

Ο σχεδιασμός του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) περιλαμβάνει (άρθρο 4):

- α. Την αρχική διερεύνηση και εκπαιδευτική αξιολόγηση για τις δυνατότητες, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα του μαθητή καθώς και για τις πιθανές δυσκολίες του στη διδασκαλία και στη μάθηση.*
- β. Τη θέσπιση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων εκπαιδευτικών και διδακτικών στόχων ανά τομέα παρέμβασης με βάση συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησή τους.*
- γ. Τις απαραίτητες προσαρμογές, ειδικές ρυθμίσεις και διαφοροποιήσεις στο αναλυτικό πρόγραμμα, στην οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος, στα εκπαιδευτικά μέσα και υλικά ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τις μαθησιακές δυνατότητες, την ηλικία και το ρυθμό εργασίας και μάθησης του μαθητή.*
- δ. Τις διαφοροποιημένες διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές, περιγραφή του κατάλληλου σχεδιασμού του περιεχομένου των διδακτικών δραστηριοτήτων, την αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης και την ανατροφοδότηση του μαθητή.*
- ε. Την ενδιάμεση διαμορφωτική αξιολόγηση - καταγραφή κριτηρίων και παρακολούθηση της προόδου επίτευξης των τιθέμενων στόχων.*
- στ. Την τελική αξιολόγηση του προγράμματος.*

- Πρωτόκολλο Συνεργασίας και Επικοινωνίας με τους γονείς ή κηδεμόνες (βλ. [Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 10](#))

- Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της και ανάλογα με τους διαθέσιμους ανθρώπινους πόρους, η Ε.Δ.Υ. συνεργάζεται υποχρεωτικά με (Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 3, παρ. 2, περ. α, β, γ, δ, ε):

(α) τους εκπαιδευτικούς του Τμήματος Ένταξης, εάν υφίσταται, ή εκπαιδευτικούς με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε.

(β) τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο τμήμα φοίτησης του μαθητή που έχει ανάγκη υποστήριξης

(γ) τον σύμβουλο σχολικής ζωής της σχολικής μονάδας

(δ) τα μέλη του Ε.Ε.Π. οποιασδήποτε ειδικότητας ή Ε.Β.Π. κριθεί απαραίτητο, που υποστηρίζουν τους μαθητές της σχολικής μονάδας ...

(ε) τον Σύμβουλο Εκπαίδευσης Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης, ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας για τα ζητήματα της ενταξιακής εκπαίδευσης,

Επιμορφωτικό Υλικό

- Εφαρμογή του Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπ/κές ανάγκες στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπ/σης
- Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη
- Δειγματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη
- Οδηγός Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος για Μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες
- Εργαλεία παιδαγωγικής αξιολόγησης των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να συντάσσουν το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης
- Οδηγός εξατομικευμένου προγράμματος οικογενειακής υποστήριξης-Οδηγός ΕΕΠ & συμμετοχή/συνεργασία του οικογενειακού περιβάλλοντος.
- Οδηγός εκπαιδευτικού για την ευαισθητοποίηση σε θέματα αποδοχής της αναπηρίας και της διαφορετικότητας και την ανάπτυξη ενταξιακής κουλτούρας στο σχολείο & σε μορφή παρουσίασης
- Οδηγοί ΙΕΠ
- Εκπαίδευση Παιδιών με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες
- Κοινωνικές Ιστορίες

6. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής)

Διαφοροποίηση της διδασκαλίας είναι η προσαρμογή της με τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται σε εξατομικευμένες εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να διαφοροποιήσει:

- το περιεχόμενο του μαθήματος (π.χ. επιλέγει τις βασικές έννοιες ενός κεφαλαίου και τις ενσωματώνει σε ένα βιωματικό εργαστήριο για να αποδώσει ένα μεγάλο κείμενο, εστιάζει στην ενδυματολογική κουλτούρα για να εντυπώσει μια ιστορική περίοδο, επιλέγει μια φράση για να ...)
- τη διαδικασία της διδασκαλίας (π.χ. σε συνδιδασκαλία και δίγλωσση επικοινωνία όταν υπάρχει μαθητής που μαθαίνει μέσω ΕΝΓ, εφαρμόζει τη μέθοδο της αντεστραμμένης τάξης, παρουσιάζει ένα πρόβλημα για να ανακαλύψουν την προς διδασκαλία δεξιότητα, οργανώνει περιπάτους, συνεντεύξεις, αλλάζει ρόλους, μετακινείται στην αίθουσα εκδηλώσεων, δημιουργεί συνθήκες για αλληλοδιδασκτική)
- τα προϊόντα ή το αποτέλεσμα (π.χ. γραπτό κείμενο, συμπλήρωση ερωτήσεων, παρουσίαση με ppt)

- το περιβάλλον μάθησης (π.χ. αναδιάταξη του ημερήσιου ή εβδομαδιαίου προγράμματος, εργαστηριακές συνεργασίες με άλλες σχολικές ομάδες, η τάξη σε σταθμούς εργασίας)

Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται συνεχής παρατήρηση και αξιολόγηση, καθώς και ευελιξία του σχολικού συστήματος, ώστε να λαμβάνονται και να εφαρμόζονται οι κατάλληλες παιδαγωγικές αποφάσεις και να διασφαλίζεται η επιτυχία για όλα τα παιδιά.

Επιμορφωτικό Υλικό

1. [Νέο Σχολείο-Οδηγοί Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής](#)
2. [Διαφοροποίηση για τις μαθησιακές δυσκολίες](#)
 - 2.1. [Μαθησιακές Δυσκολίες. Βασικές Έννοιες και Χαρακτηριστικά](#)
 - 2.2. [Εφαρμογές Διδακτικής Αξιολόγησης και Μαθησιακές Δυσκολίες](#)
 - 2.3. [Διδακτικές Προσεγγίσεις και Πρακτικές για Μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες](#)
3. [Διαφοροποίηση ανά Αναπηρία](#)
4. [Πολυμεσικό Υλικό-Προσαρμοσμένα Σχολικά Βιβλία](#)

Παρακαλούμε όπως ενημερωθούν οι εκπαιδευτικοί των Τμημάτων Ένταξης των σχολικών μονάδων ενυπόγραφα.

Εσωτερική Διανομή:

1. Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης
2. Γραμματεία Συμβούλων Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης

Η Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
και Ενταξιακής Εκπαίδευσης
2η Θέση Ανατολικής Θεσσαλονίκης και Κιλκίς
(με έδρα την Δ/νση Α΄θμιας Εκπ/σης Αν. Θεσσαλονίκης)

Σωτηρία Α. Καρολίδου